Stadskerk Nijmegen (OCP), 13 september 2026, 1ee zondag van de zomer;
voorganger: ds. Paul Oosterhoff (PKN)

[1e lezing: Exodus 32, 7-14] (Nieuwe Bijbelvertaling)
7 De HEER zei tegen Mozes: ‘Ga terug naar beneden, want jouw volk, dat je uit Egypte hebt
geleid, misdraagt zich. 8 Nu al zijn ze afgeweken van de weg die Ik hun gewezen heb. Ze
hebben een stierenbeeld gemaakt, hebben daarvoor neergeknield, er offers aan gebracht en
gezegd: “Israël, dit is je god, die je uit Egypte heeft geleid!”’ 9 De HEER zei verder tegen
Mozes: ‘Ik weet hoe onhandelbaar dit volk is. 10 Houd Mij niet tegen: mijn brandende toorn
zal hen verteren. Maar uit jou zal Ik een groot volk laten voortkomen.’ 11 Mozes probeerde
de HEER, zijn God, milder te stemmen: ‘Wilt U dan uw toorn laten ontbranden tegen uw
eigen volk, HEER, dat U met sterke hand en grote macht uit Egypte hebt bevrijd? 12 Wilt U
dat de Egyptenaren zeggen: “Hij heeft hen bevrijd om hen in het ongeluk te storten, om hen
in het bergland te doden en van de aarde weg te vagen”? Wees niet langer toornig en zie
ervan af onheil over uw volk te brengen! 13 Denk toch aan uw dienaren Abraham, Isaak en
Israël, aan wie U onder ede deze belofte hebt gedaan: “Ik zal jullie zo veel nakomelingen
geven als er sterren aan de hemel zijn, en het hele gebied waarvan Ik gesproken heb zal Ik
hun voor altijd in bezit geven.”’ 14 Toen zag de HEER ervan af zijn volk te treffen met het
onheil waarmee Hij gedreigd had.

[2e lezing: Romeinen 14, 5b-12] (Nieuwe Bijbelvertaling)
Laat iedereen zijn eigen overtuiging volgen. 6 Wie een feestdag viert, doet dat om de Heer
te eren; wie alles eet, doet dat om de Heer te eren, en hij dankt God voor zijn voedsel. Wie
iets niet wil eten, laat het staan om de Heer te eren, en ook hij dankt God. 7 Niemand van
ons leeft voor zichzelf, en niemand van ons sterft voor zichzelf. 8 Zolang wij leven, leven we
voor de Heer; en wanneer wij sterven, sterven we voor de Heer. Dus of we nu leven of
sterven, wij zijn van de Heer. 9 Immers, Christus is gestorven en weer tot leven gekomen om
te heersen over de doden en de levenden. 10 Wie bent u dat u een oordeel velt over uw
broeder of zuster? Wie bent u dat u neerziet op uw broeder of zuster? Wij allen zullen voor
Gods rechterstoel komen te staan, 11 want er staat geschreven: ‘Zo waar Ik leef – zegt de
Heer –, voor Mij zal elke knie zich buigen, en elke tong zal God loven.’ 12 Ieder van ons zal
dus over zichzelf verantwoording tegenover God moeten afleggen.

[Evangelie: Matteüs 18, 21-35] (Nieuwe Bijbelvertaling)
21 Daarop kwam Petrus bij Hem staan en vroeg: ‘Heer, als mijn broeder of zuster tegen mij
zondigt, hoe vaak moet ik dan vergeving schenken? Tot zevenmaal toe?’ 22 Jezus
antwoordde: ‘Niet tot zevenmaal toe, zeg Ik je, maar tot zeventig maal zeven. 23 Daarom is
het met het koninkrijk van de hemel als met een koning die afrekening wilde houden met
zijn dienaren. 24 Toen hij daarmee begonnen was, bracht men iemand bij hem die hem
tienduizend talent schuldig was. 25 Omdat hij niets kon terugbetalen, gaf zijn heer bevel dat
de man samen met zijn vrouw en kinderen en alles wat hij bezat verkocht moest worden,
zodat de schuld kon worden ingelost. 26 Toen wierp de dienaar zich aan de voeten van zijn

heer en smeekte hem: “Heb geduld met mij, ik zal u alles terugbetalen.” 27 Zijn heer kreeg medelijden, hij liet hem vrij en schold hem de geleende som kwijt. 28 Toen deze dienaar naar buiten ging, trof hij daar een van zijn mededienaren, die hem honderd denarie schuldig was. Hij greep hem bij de keel en zei: “Betaal me alles wat je me schuldig bent!” 29 Toen wierp deze zich voor hem neer en smeekte hem: “Heb geduld met mij, ik zal je terugbetalen.” 30 Maar hij wilde daar niet van weten, integendeel, hij liet hem gevangenzetten tot hij de hele schuld zou hebben afbetaald. 31 De andere dienaren hadden gezien wat er gebeurde. Ze waren zeer ontdaan en gingen naar hun heer om hem alles te vertellen. 32 Daarop liet de heer hem bij zich roepen en hij zei tegen hem: “Je bent een slechte dienaar. Heel die schuld heb ik je kwijtgescholden, omdat je me erom smeekte. 33 Had jij dan geen medelijden moeten hebben met je mededienaar, zoals ik medelijden had met jou?” 34 En zijn heer was zo kwaad dat hij hem in handen van de folteraars gaf tot hij de hele schuld zou hebben terugbetaald. 35 Zo zal mijn hemelse Vader ook ieder van jullie behandelen die zijn broeder of zuster niet van harte vergeeft.’

[overweging:}
Pittig bijbelgedeelte dat we gelezen hebben in Exodus 32.
Discussie tussen God en Mozes.
‘Jouw volk misdraagt zich’ klinkt vanuit God.
Ineens is het niet meer ‘mijn volk’ maar ‘jouw volk’
God neemt afstand van het volk. God overweegt zelfs om zijn verbond met hen te beëindigen en hen aan hun lot over te laten, daar in de woestijn van het leven.
Mozes doet zijn uiterste best om God op andere gedachten te brengen.

Op zichzelf is het, volgens mij, een mooie spannende literaire vorm om de interne discussie in het hart van Mozes weer te geven. De worsteling in een mens met verschillende argumenten bij een groot, schijnbaar onoplosbaar probleem.
En die worsteling kennen wij ook. ‘Jouw volk misdraagt zich’ krijgt ook menige Jood vandaag de dag te horen en ook niet ten onrechte. Als je kijkt naar de nu al 70.000 slachtoffers van de wraakactie van Israël op de gruwelijkheden van 7 oktober, als je leest van de meedogenloze klopjacht van de kolonisten op de levens van Palestijnen op de Westbank.
De nieuwe documentaire ‘Naza’ brengt weer eens de meedogenloze acties vanuit de top van het leger van Israël aan het licht.
Israël offert opnieuw aan het stierkalf van de wraak. Nooit is het genoeg. Wraak wil altijd meer, als een meedogenloze god die je totaal in de greep heeft.

En wij die door ons geloof verbonden zijn met de verhalen van Israël, van oudsher, worstelen ook met onze loyaliteit.
Het is onmogelijk om deze misdaden niet te benoemen. Israël misdraagt zich, zeker, maar met Mozes pleiten we voor een andere weg dan die van de totale vernietiging, die God van

plan was. Het is toch uw volk? Breng ze terug naar hun oorsprong, voed ze op met uw tien geboden. Geef hen de kans om van hun heilloze weg terug te keren.
Misschien kan het nog, met nieuwe verkiezingen, met de juiste internationale druk, met een terugkeer naar de basisprincipes van de juiste Joodse religie.
Het zal niet vanzelf gaan. Het Gouden kalf van de wraak zal wel moeten worden stuk geslagen met de stenen tafelen van de wet.
In de Romeinen brief wordt ons voorgehouden dat het gaat om de innerlijke intentie, overtuiging bij alles wat we doen. Dat geldt voor Israël, dat geldt voor ons. Want laten we de focus maar verleggen naar onszelf, naar onze Gouden kalveren die wij aanbieden.
Paulus schrijft hier dat het niet uitmaakt wat je doet of je nu eet of vast, een feestdag houdt of niet, het gaat om je innerlijke overtuiging bij wat je doet.
Als je wat je doet, maar doet uit dankbaarheid voor God.
En daarmee selecteer je natuurlijk van alles uit. Je kunt niet uit dankbaarheid aan God voor je leven, het leven van een ander kapot maken. Je kunt niet uit dankbaarheid aan God voor je leven, de schepping om je heen blijven vervuilen en vernietigen.
Je hoef je niet godsdienstig aan allerlei regeltjes die een ander je oplegt of die de kerk je misschien zou opleggen, te houden, als je maar alles wat je doet afstemt op je dankbaarheid aan God. Als je je leven maar wel afstemt op de regeltjes die God gegeven heeft. Je leven, wat je doet of laat, in harmonie laten klinken met dat wat je van God en van Jezus begrepen hebt. Geen wetticisme door andere opgelegd. Wel een toets op het leven door het persoonlijk te slijpen aan de wetsteen van het leven van Jezus.

In de Mattheus lezing krijgen we een voorbeeld van het slijpen aan de wetsteen van Jezus. Vergeven, hoe vaak moet dat nu eigenlijk, 2 keer, 3 keer dan is het toch wel klaar, niet. Nee niet. 7 × 70 maal het getal van de volheid maal het tienvoudige van de volheid. Oneindig dus. Altijd weer moet een oprecht mens een nieuwe kans kunnen krijgen. Jezus maakt het zijn publiek, ons dus ook, duidelijk met een gelijkenis.
Een dienaar is zijn heer een onmogelijk hoeveelheid geld schuldig: 10.000 talenten, meer dan de rijkste mens in die tijd aan vermogen had. Onmogelijk dus, dat hij dat geld ooit zou kunnen terugbetalen.
En de heer kreeg medelijden en schold hem zijn schuld volledig kwijt.

Als hij, als van schulden bevrijd mens, een medemens tegenkomt, die hem nog iets schuldig is, dan blijkt hij er niets van geleerd te hebben en hij dwingt die ander om die kleine schuld geheel af te betalen. Hij heeft van de vrijgevigheid van zijn heer niets geleerd. Het heeft zijn leven niet veranderd. Hij is geen bevrijd mens geworden doordat zijn schulden, zijn zonden hem vergeven zijn. Hij heeft zijn eigen vrijheid verspeeld

Straks zingen we bij de viering van de tafel het Lam Gods. Ik heb al wel eens vaker aangegeven, dat ik niet zo'n fan ben van dit lied.

Voor mij neigt het te veel naar een theologie waardoor de machthebbers van de wereld hun gang hebben kunnen gaan in de menselijke geschiedenis en ook nu nog vandaag de dag. Zonden zijn vergeven door het ultieme offer van Gods zoon en dus kan ik mijn gang gaan. De zonden worden toch vergeven.
De gelijkenis die Jezus ons vandaag voorhoudt, leert ons dat onze zonden weliswaar vergeven worden, maar dat dat ook tot consequenties heeft, dat ook wij onze schuldenaren zullen moeten vergeven. Anders is die vergeving van God uit, door het offer van Jezus niets waard. Dan zijn we nog niet gaan leven als bevrijde mensen. Dan is de kwijtschelding teniet gedaan. Het offer niet aan ons besteed.

Zijn we dan verloren mensen, afgedaan. Nee zeker niet! 70 × 7 maal geldt ook die vergeving voor ons, maar we moeten er wel op reageren. Wel een ander mens worden, wel ons gedrag slijpen aan de wetsteen, die Jezus heet.
Stapje voor stapje dichterbij onze bestemming komen. Een bevrijd mens, die bevrijdend handelt naar onze medemens toe. Niet één keer maar zeventig maal zeven maal.

Paul Oosterhoff, ***pauloosterhoff@planet.nl***